

Herken tijdig nieuwe ziekten en plagen

Door verspreiding, klimaatverandering, zachte winters en wegval van gewasbeschermingsmiddelen zien we nieuwe, maar ook enkele oude ziekten de laatste jaren opnieuw in Nederland in de bietenteelt. Ook zijn er ziekten en plagen die nog niet in Nederland aanwezig zijn, maar wel steeds meer oprukken naar Noordwest Europa vanuit het zuiden van Europa.

De symptomen van enkele ziekten en plagen lijken sterk op de symptomen van ziekten en plagen die we al jaren in Nederland kennen. Dit zou kunnen leiden tot een onjuiste diagnose. IRS volgt de ontwikkelingen op de voet middels de afdeling Diagnostiek (zie kader 'Diagnostiek cruciaal bij nemen maatregelen'). Daarnaast wordt middels samenwerking in Europees verband kennis opgedaan over eventueel te nemen beheersmaatregelen.

Schildpadtorretje

Een schildpadtorretje is een klein kevertje. Het kevertje en haar larven vreten van het bietenblad (figuur 17). De grootste aantallen schildpadtorretjes zijn te vinden in de maanden april en mei. Het kevertje legt in deze periode bruine, langwerpige eitjes aan de onderzijde van het blad. Het lijkt alsof over deze eitjes een vliesje ligt. Uit deze eieren kruipen de groene larven, die te herkennen zijn aan de vele stekels aan de zijkant van hun lichaam. Kenmerkend is dat de larven aan de achterkant hun uitwerpselen met zich meedragen.

Deze kevertjes zijn in de jaren '60 tot '90 vaak in de bietenteelt waargenomen. Opmerkelijk is dat ze soms drie jaar achter elkaar werden gevonden in de bieten, waarna ze jaren lang

niet zichtbaar waren. Door de wegval van imidacloprid, thiamethoxam en clothianidine zien we dit torretje sinds een aantal jaren ook weer terug in de bieten. Het schadebeeld van schildpadtorretjes kan gemakkelijk verward worden met het schadebeeld van aardvlooien en bovengrondse springstaarten. Het is niet mogelijk en ook niet nodig om schildpadtorretjes te bestrijden, omdat aantasting niet leidt tot financiële schade.

Figuur 17 De larve van het schildpadtorretje vreet kleine ronde gaatjes vanuit de onderzijde van het blad. Aan de achterzijde van de larve hangen nog de uitwerpselen.

Figuur 18 Het volwassen schildpadtorretje legt een bruin, langwerpig eitje aan de onderzijde van het blad.

Bietenmot

De bietenmot rukt de laatste jaren op vanuit Zuid Europa. De bietenmot is voor het eerst gesignaleerd in Nederland in 2018 op een perceel in Zuidoost Nederland. Na de warme winter van 2020 is een toename gesignaleerd. Dankzij de koude februari maand in 2021 was het probleem in 2021 minder, maar na de warme winter van 2022 is hij uiteindelijk in heel Nederland waargenomen.

De mot zet in augustus en september eieren af in de koppen van suikerbieten (figuur 19). Uit deze eieren kruipen larven die de kop aantasten en de bladstelen binnenkruipen (figuur 20). Dit zijn invalspoorten voor secundaire schimmels en bacteriën, waarna de bieten kunnen rotten vanuit de kop. Doordat de biet vanuit de kop wordt aangeast, lijkt de aantasting sterk op aantasting door valse meeldauw en boriumgebrek. Zodra bieten gerooid zijn is het onderscheid nauwelijks meer zichtbaar en daarom is het belangrijk om voor de oogst waarnemingen te doen in het bietenperceel en bij twijfel een diagnostiekmonster in te sturen naar Diagnostiek.

Figuur 19 Aantasting van de kop door de larve van de bietenmot.

In Nederland wordt tot op heden nog geen ernstige aantasting en opbrengstderving gezien en daardoor is bestrijding van bietenmot nog niet nodig.

Figuur 20 De larve van de bietenmot is bij aangetaste bieten terug te vinden in de bladstelen in de kop van de biet.

Het syndroom 'Basses Richesses' (SBR)

Een ziekte die nog niet in Nederland voorkomt, is het syndroom 'Basses Richesses', oftewel het Lage Suiker syndroom (SBR). SBR werd voor het eerst waargenomen in Frankrijk in 1991 en sinds 2008 ook in het zuiden van Duitsland. Aantasting met SBR resulteert in zeer lage suikergehalten, tot wel 5 procentpunten lager. SBR wordt veroorzaakt door een bacterie die wordt overgedragen door een glasvleugelcicade (*Pentastiridius leporinus*). Deze cicade verspreid zich in de maanden juni tot en met augustus en infecteert zo suikerbieten in Frankrijk en Duitsland met de bacterie. De bacterie wordt ook overgedragen aan de nymphen, die zich tot adult kunnen ontwikkelen op een volggewas, zoals tarwe.

Aantasting door SBR lijkt sterk op andere, reeds bekende ziekten en plagen. Bovengronds worden bladeren geel, waardoor aantasting lijkt op aantasting door vergelingsziekte, magnesiumgebrek en verticillium. Als een biet wordt doorgesneden zijn bruine vaatbundels zichtbaar, waardoor aantasting verward kan worden met aantasting door rhizomanie.

Bij Franse en Duitse bieteninstituten en bij kweekbedrijven van suikerbieten wordt veel onderzoek gedaan naar beheersingsmogelijkheden. Door na suikerbieten geen wintertarwe, maar zomergerst te telen wordt de levenscyclus van de cicade onderbroken en wordt de bacterie niet verder verspreid. Daarnaast is bekend bij enkele kweekbedrijven dat bepaalde rassen tolerant zijn voor SBR en wordt onderzoek gedaan om deze toleranties in te kruisen in commerciële suikerbietrassen.

Figuur 21 Een bietenperceel aangetast door SBR in Duitsland (Bron foto: Pfitzer, 2020).

Meer informatie

In de applicatie 'Ziekten en plagen' is meer te lezen over de symptomen van deze en andere ziekten en plagen.

Diagnostiek cruciaal bij nemen maatregelen

Een juiste diagnose is belangrijk om de juiste teeltmaatregelen te kunnen nemen. Als u als teler twijfelt over de oorzaak van een probleem, dan kunt u contact opnemen met uw teeltadviseur. Hij of zij kan vervolgens een gratis diagnostiekmonster insturen naar IRS-Diagnostiek. Jaarlijks ontvangt deze afdeling gemiddeld 500 diagnostiekmonsters. Dit draagt bij aan de kennisontwikkeling van adviseurs en telers en bovendien draagt het bij aan een vroegtijdige signalering van nieuwe ziekten en plagen. Daarnaast draagt het bij aan de bladluis- en bladluiswaarschuwingsdienst. Meer informatie hierover kunt u vinden op www.irs.nl/diagnostiek.

Figuur 22 Wortels van aangetaste suikerbieten worden onderzocht. Met een juiste diagnose kan de teler vervolgens de juiste teeltmaatregelen nemen.

Praktijkdag suikerbieten

31 augustus 2023

**WUR-locatie
Westmaas**

- Niet-kerende grondbewerking
- Stikstofbemesting en -toediening
- Rooitechnieken
- Rassenkeuze
- Vergelingsziekte
- Bladschimmels
- Peilgestuurde drainage
- Toekomstige technieken
- Veiligheid

Blijf op de hoogte via:

www.irs.nl/praktijkdag2023